

TRANSPORDIAMET

Lp Artur Vilu
Swiper OÜ
info@swiper.ee

Teie 24.07.2023

Meie 22.08.2023 nr 7.1-2/23/16188-2

Saku vald, Kiisa alevik Pargi tn ja Tamme tn tänavavalgustuse ümberehituse projekti kooskõlastamata jätmise

Olete esitanud Transpordiametile kooskõlastamiseks Harju maakonna Saku valla Kiisa aleviku tänavavalgustuse kohta koostatud projekti „*Pargi tn ja Tamme tn tänavavalgustuse ümberehitus, Kiisa alevik, Saku vald Harju maakond*“ (Swiper OÜ töö nr TR0905).

Tehnovõrku kavandatakse **riigitee nr 11243 km 0,07** kaitsevööndisse ja riigitee alusele maale.

Juhime tähelepanu, et Transpordiamet ei ole seni kooskõlastanud Kiisa aleviku Pargi ja Tamme tänava rekonstrueerimise projekti lahendust. Tänavavalgustuse projekti lahendus sõltub suuresti teeprojektist, mistõttu ei ole tänavavalgustuse tehnovõrgu projekti võimalik kooskõlastada enne kui on olemas nõuetele vastav ning kooskõlastatud Pargi ja Tamme tänava rekonstrueerimise projekt.

Lähtuvalt EhS § 70 lg 2 p 1 on ehitise kaitsevööndis keelatud ohustada ehitist ja selle korrakohast kasutamist.

Transpordiamet täidab omaniku ülesandeid riigiteede osas (EhS § 92 lg 6) ning peab tagama teehoiu korraldamise, teede ja teede toimimiseks vajalike rajatiste korrashoiu, et tagatud oleksid tingimused ohutuks liiklemiseks (EhS § 97 lg 1). Ehitise kaitsevöönd on ehitisealune ning seda ümbritsev maa-ala, mis on vajalik ehitise toimimiseks ning kaitsevööndis kehtivatest piirangutest võib kõrvale kalduda ehitise omaniku nõusolekul, kui see ei vähenda ehitise ohutust (EhS § 70). Teehoiuna käsitletakse tee ehitamist, korrashoidu, kavandamist, teekasutuse korraldamist, tee kaitsevööndi hooldamist, tee projekteerimist ning haldamisega seotud muud tegevust. Samuti kui kavandatakse tehnovõrkude rajamist tee piirides on tee omanikul õigus määrata nõudeid (mõõtudele, tehnoloogiale jne) § 99 lg 3.

Lisame juurde, et projekti asendiplaanil peavad olema ära näidatud tehnovõrgu kaugused iseloomulikes kohtades teekatte servast ja/või tee teljest ning teemaa piirist, avatud kaeve korral ehituskaeviku piirjooned, ristisuunalistel kinnistel läbimineku teljel puurimiskaevikute asukohad ja piirjooned ning nende kaugused teekatte servast, teemaa ja riigitee kaitsevööndi piirid, ristumiste aadressid. Puurimiskaevikud ei tohi olla tee nõlva alumisele joonele lähemal kui 1,0 m või nõlva puudumisel teekatte servale lähemal kui 3,0 m, eriti kitsastes oludes lähemal kui 2,0 m. Eeltoodud nõude täitmisel tuleb arvestada tehnovõrgu rajamissügavust ja mulde varisemisnurka (puurimiskaeviku sügavus, varisemisnurk 1:1).

Lähtudes eeltoodust ning tuginedes ehitusseadustiku (edaspidi EhS) § 70 lg 2 p 2 ja § 99 lg 3 ja majandus- ja taristuministri 5.08.2015 määruse nr 106 „Tee projekteerimise normid“ lisa „[Maanteede projekteerimismid](#)“ (edaspidi Normid), **jätame** Swiper OÜ töö nr TR0905 **kooskõlastamata** ning **esitame** alltoodult **nõuded** tänavavalgustuse tehnovõrkude projekti koostamiseks:

1. Projekti koostaval ettevõtjal ja/või isikul peab olema MTR registreering elektriprojektide koostamiseks, elektrialane kehtiv pädevustunnistus ja teevalgustuse projekteerimise kogemus.
2. Projekti koostamisel juhinduda Transpordiameti juhendist: [Nõuded tehnovõrkude teemaale paigaldamise kavandamisel](#).
3. Riigitee nr 11243 teelõik km 0,00 – 0,186 oli taastusremondi objekt 2018 aastal. Tuleb arvestada, et riigitee katendile ja kõikidele väljaehitatud rajatistele kehtib ehitaja poolne garantiid 5 aastat alates tööde vastuvõtmise kuupäevast 2018 aastal ning riigitee konstruktsioonide ja rajatiste kahjustamine peab koostatavas projektis olema välistatud.
4. Teostada projekti koostamiseks vajalikud geodeetilised uuringud vastavalt majandus- ja taristuministri 14.04.2016 [määrusele nr 34](#) „Topo-geodeetilisele uuringule ja teostusmõõdistusele esitatavad nõuded“. Lisaks määruses toodule:
 - 4.1 Riigitee mõõdistada vastavalt Maanteeameti peadirektori 13.05.2008. a käskkirjaga nr 102 kinnitatud nõuetele „Täiendavad nõuded topo-geodeetilistele uurimistöedele teede projekteerimisel“
 - 4.2 Projektiga hõlmatud alal mõõdistada riigitee ja sellega külgnev ala min 10 m laiuses. Mõõdistada ala piki riigiteed vähemalt 30 m projekteeritava valgustuse asukohast mõlemas suunas. Mõõdistusala peab olema piisav projekti koostamiseks ja kontrollimiseks.
 - 4.3 Plaanile kanda olemasolevad liikluskorraldusvahendid ning valgustuspunktid, mis puutuvad valgustustehnilises mõistes otseselt kokku projekteeritava piirkonnaga.
 - 4.4 Alusplaani tuua välja valgustrassi läheduses olevate puude võra ulatus.
 - 4.5 Projekti kooskõlastamiseks esitamise hetkel peab olema geodeetilise mõõdistuse sh kooskõlastuste vanus kuni üks aasta.
5. Projekti seletuskirjas ja joonistel käsitleda riigitee kaitsevööndit vastavalt EhS § 71 lg 2 ning teeregistri kohaseid teede numbreid ja nimetusi. Projekti seletavas osas kirjeldada projekteeritud valgustuse paigutust riigitee suhtes (tee nr, nimetus, asukoha km).
6. Seletuskirjas esitada valgustusklassi valiku arvutuskäik vastavalt standardile CEN/TR 13201-1:2014 Teevalgustus. Osa 1: Valgustusklasside valik.
7. Valida konkreetsesse asukohta sobivad valgustid ja lahendada mastide optimaalne paigutus kasutades valgusarvutusprogrammi.
8. Mastid projekteerida liiklejate ohutuse tagamiseks väljapoole teedel nõutud vaba ruumi. Riigiteedel lähtuda vaba ruumi laiuse määramisel [Normide](#) tabelist 2.17. JJT ja tänavatel määrata vaba ruum vastavalt EVS 843 joonistele 5.2-5.5 ja ptk 10.6 Tänavavalgustus p 6. Juhul kui kitsastes tingimustes, vm olulistel põhjustel, ei ole võimalik tagada teega külgnevat vaba ruumi, tuleb kavandada täiendavad liiklusohutuse meetmed (liiklusmärgid, piirded, ohutuse standardile EVS_EN 12767 klassile HE vastavad mastid).
9. Valgustusprojekti koostamisel peab arvestama konfliktalade (ristmikud, ülekäigurajad, bussipeatus vms) valgustamisel kõigi liikluses osalejate ohutuse tagamisega ja võimalusel liiklusohutuse parandamisega tuginedes Normide ptk 8.3 ja tänavatel EVS 843 ptk 10.6 Tänavavalgustus.

10. Teeületuskoha (-raja) spetsiaalse optikaga valgustuse projekteerimisel näha ette riigitee ja külgneva ala valgustamine teevalgustusega, et sõidukijuht märkaks õigeaegselt ületuskohale lähenevat kergliiklejat (EVS 843 ptk 10.6 Tänavavalgustus).
11. Valgustamisel tuleb vältida sõiduteel liiklejate pimestamist vm häirivat ja eksitavat mõju.
12. Koostatud JJT valgusarvutuses peab olema näidatud sõiduteele langeva heleduse L_m väärtused. Projekteeritavatest JJT valgustitest ei tohi külgnevale sõiduteele langeda heledust rohkem kui: $L_m=0,04 \text{ cd/m}^2$ 50-70 km/h alas ja $L_m=0,03 \text{ cd/m}^2$ 90 km/h alas. Kui sõiduteele lubatavat maksimaalseid heleduse väärtusi ei ole võimalik tagada, siis tuleb lahendada JJT ja sõidutee valgustamine teevalgustusega või kombineeritult.
13. Enne valgustuspaigaldise üleandmist tellijale, teostada JJT valgustuse ehitaja poolt sõiduteele langeva valgustuse keskmise heleduse mõõtmised, veendumaks, et sõiduteele ei jõua JJT valgustitest heledust üle 0,03 või 0,04 cd/m^2 kohta ning esitada valgustuse mõõtmise protokoll, mis vastab standardile EVS-EN 13201-4 :2015.
14. Projektis esitada valgustusarvutus koos valgustite valgustehniliste parameetritega ning nende valgustustehniliste arvutuste tulemustega, mis peavad olema vastavuses kehtiva standardiga. Valgustusarvutused esitada vähemalt alljärgnevas mahus:
 - 14.2. hinnanguvälja isoliinide ja halliskaala mudelid, kus tingimused oleksid täidetud vastavalt etteantud valgustusklassile ning näidatud oleks riigitee ja vajadusel eraldusriba, külgnevad jalgteed, vm valgustatud alad (vajadusel näidata eraldi);
 - 14.3. planeerimisandmetesse lisada valgustusklass, valgusti võimsus, valgustist väljuv valgusvoog (l_m), valgustipunkti kõrgus, mastide vahe kaugus, konsooli kalle, konsooli pikkus.
15. Asendiplaani joonisele märkida:
 - 15.2. Valgustusklassi number (näiteks M5);
 - 15.3. Iga valgusti juurde: valgusti number, võimsus, masti kõrgus, konsooli pikkus;
 - 15.4. Valgustusmastide vahekaugused (m) ja kaugus sõidutee jt teede servast (m).
16. Projektis käsitleda riigitee muldesse ja riigitee alusele maale valgustuse toitekaablite paigaldamine (asukoht, sügavus, töökirjeldus, tehnovõrgu paigaldamise tüüpriistlõiked iseloomulikest kohtadest koos riigiteega sh katete taastamise lahendus).
17. Maakaablite ristumine riigiteega projekteerida tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste ulatuses kinnisel meetodil kaitsehülssis.
18. Vajadusel koostada tehnovõrkude ümberehituste või kaitsmise projektid. Tehnovõrkude projekteerimisel lähtuda valdaja esitatud tehnilistest tingimustest ja Normide ptk 8 Tehnovõrgud nõutust ning Transpordiameti juhendist „Nõuded tehnovõrkude teemaale paigaldamise kavandamisel“.
19. Vajadusel näha ette tööde maa-alal puude ja võsa likvideerimine ning okste kärpimine (sh vajalike kooskõlastuste taotlemine).
20. Projektis näha ette ehitustöödega rikutud maa-ala (sh riigitee jt teede katendid, teepeenrad, muldkeha, kraavid, liikluskorraldusvahendid vms) taastamine või korrastamine.
21. Seletuskirjas märkida, et enne ehituse algust tuleb koostada riigitee ehitusaegse liikluskorralduse projekt ja kooskõlastada Transpordiametiga.
22. Projekt kooskõlastada projektiga seotud tehnovõrgu valdajate, maaomanike ja ametkondadega.
23. Projektjoonised koos seletuskirjaga esitada Transpordiametile MicroStation või AutoCad formaadis L-EST-97 koordinaatsüsteemis, geodeetilisel alusplaanil M 1:500 elektroonselt e-posti aadressil maantee@transpordiamet.ee. Projektile lisada teemaa kasutusõiguse ala plaanid.

24. **Tehnovõrgu omanik peab** enne projekti realiseerimist esitama Transpordiametile vormikohase taotluse koos projektiga kooskõlastatud kasutusala plaani(de)ga teemaale tehnovõrgu ehitamiseks isikliku kasutusõiguse (IKÕ) lepingu sõlmimiseks (vorm saadaval www.transpordiamet.ee – Teehoid ja liikluskorraldus – Tee-ehituse juhendid – Riigimaade kasutus – Tehnovõrgud – *Taotlus teemaale tehnovõrgu ja -rajatise ehitamiseks ja talumiseks vajaliku isikliku kasutusõiguse seadmise lepingu sõlmimiseks*). Sõlmitud leping on aluseks teemaal projektikohaste tööde teostamiseks vajaliku liiklusvälise tegevuse loa väljastamiseks.
25. Üldnimetatud punktides kirjeldatud põhimõtted peavad kajastuma ehitusprojekti seletuskirjas ja joonistel. Käesolevad nõuded lugeda projekti lahutamatuks osaks

Palume arvestada, et kohaliku omavalitsuse (edaspidi KOV) tellimisel ehitatud teevalgustus jääb KOV omandiks ja hooldamisele sõltumata paigaldise asukohast riigitee suhtes. Projektiga kavandatud teevalgustuse projekteerimise, ehitamise ja omanikujärelvalve teostamise kulud kannab KOV.

Juhime tähelepanu, et projektikohaste tööde teostamiseks riigitee teemaal (transpordimaal) ja ehitamiseks tee kaitsevööndis peab ehitaja taotlema Transpordiametilt enne töödega alustamist liiklusvälise tegevuse loa. Taotluse vorm on leitav <https://www.transpordiamet.ee/taotlusedblanketid#tood-ja-piirangud-ma>. Loa taotlusele tuleb lisada ehitusaegse liikluskorralduse projekt. Ajutise liikluskorralduse kavandamisel tuleb juhendada majandus- ja taristuministri 13.07.2018 määrusest nr 43 „Nõuded ajutisele liikluskorraldusele“.

Järelevalvet „Ehitusseadustiku“ ja „Liiklusseaduse“ ning esitatud nõuete täitmise üle riigitee ja selle kaitsevööndi ulatuses teostab Transpordiamet sama seadusega kehtestatud korras.

Käesolev otsus jõustub teatavakstegemisest ja selle peale on võimalik esitada vaie Transpordiametile haldusmenetluse seaduses või kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Harjak

juhtivspetsialist

planeerimise osakonna kooskõlastuste üksus

Laur Kõiv

55901417, Laur.Koiv@transpordiamet.ee